แนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

คุณภาพชีวิตของเกษตรกร
รวยได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร
เพิ่มขึ้นเป็น 59,46 0บาท ต่อครัวเรือน,
พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น
5 ล้าน ไร่

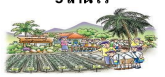

1. เข้าถึงปัจจัยการผลิต ลดความเสี่ยง และต้นทุนการผลิต

- **เกษตรกรยากจนมีที่ดินทำกิน**
  - สร้างโอกาสในการมีที่ดินทำกินของตนเองและยกระดับรายได้ โดยรัฐเข้าไปสนับสนุนการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในรูปแบบที่ครบวงจร
- **เพิ่มประสิทธิภาพ และการเข้าถึงปัจจัยการผลิตอย่างเท่าเทียม**
  - พัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร รวมทั้งจัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องปริมาณน้ำที่หาได้
  - คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น
  - ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ และความต้องการของตลาด (Zoning)
  - วิจัยพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต
  - พัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตร
  - ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
    - ส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร
    - ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
    - ควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด
  - ขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินโดยการสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงของระบบสถาบันการเงินทั้งระบบ
- **เกษตรยั่งยืน**
  - สนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรไปสู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน
  - รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และจัดที่ดินทำกินให้ผู้ยากไร้โดยให้สิทธิร่วม
  - สร้างความมั่นคงด้านน้ำและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินให้มีประสิทธิภาพ
    - เร่งรัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำอย่างบูรณาการทั้ง 25 ลุ่มน้ำ
    - พัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กในลักษณะร่วมกลุ่มพื้นที่
    - เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ และการจัดสรรน้ำต่อหน่วยในภาคการผลิต
  - เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
- **พัฒนาเกษตรฐานศักยภาพของพื้นที่**
  - ภาคเหนือ: พัฒนาการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบในลุ่มน้ำหลักของภาค
  - ภาคอีสาน: เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
    - พัฒนาแหล่งน้ำเดิมและแหล่งน้ำธรรมชาติ
    - พัฒนาแหล่งน้ำใหม่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเลย ชี มูล และสร้างแหล่งกักเก็บที่เหมาะสม
  - ภาคอีสาน: ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าเกษตรชนิดใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่
  - ภาคกลาง: เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการน้ำ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำในภาคตะวันออก ระหว่างภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยว และชุมชน

2. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

- **เชื่อมโยงเกษตรและอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว**
  - ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุกรรมพืช สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ของท้องถิ่น
  - ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ
  - บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจรโดยมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเพื่อการแปรรูปสร้างมูลค่าและความต้องการของผู้บริโภค
  - ส่งเสริมการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- **เกษตรชั่งยืน**
  - สร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน
  - ขยายผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการให้ครอบคลุมสินค้าทางการเกษตรโดยเฉพาะสินค้าเกษตรอินทรีย์
- **เกษตรเพื่อพลังงานทดแทน**
  - ส่งเสริมการผลิตและการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ (Biofuel)
  - วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง
  - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ
- **วิจัย นวัตกรรมการเกษตร**
  - เร่งรัดการถ่ายทอดผลงานวิจัยและพัฒนาและเทคโนโลยีสู่เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
  - เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม
    - ลงทุนวิจัยและพัฒนากลุ่มเทคโนโลยีที่ประเทศไทยมีศักยภาพพัฒนาได้เอง อาทิ กลุ่มอาหารและเกษตร การแพทย์ สิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่
  - สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง
  - สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม
- **พัฒนาเกษตรฐานศักยภาพของพื้นที่**
  - **ภาคเหนือ**
    - ภาคเหนือตอนบนเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และภาคเหนือตอนล่างเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยในรูปแบบฟาร์มเกษตรอัจฉริยะ
    - ยกระดับอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป
    - พัฒนาพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์และกำแพงเพชรให้เป็นแหล่งผลิตพลังงานทดแทน
  - **ภาคอีสาน**
    - เพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย
    - นครราชสีมาเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอาหารแบบครบวงจร
    - ยกระดับมาตรฐานสินค้ากลุ่มผ้าไหมผ้าฝ้ายผ้าย้อมครามและส่งเสริมพื้นที่ที่มีศักยภาพสู่การเป็นศูนย์กลางแฟชั่นในระดับภูมิภาค
    - พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง
    - ส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคในพื้นที่เชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจ
    - เพิ่มศักยภาพการผลิตพลังงานทดแทนในพื้นที่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางและตอนล่าง
  - **ภาคกลาง**
    - รักษาและพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตอาหารของพื้นที่ให้สามารถเป็นฐานส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก
    - พัฒนาธุรกิจการค้าขายผลไม้จังหวัดระยองตำบลตะพงออก จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทราให้เป็นฐานการผลิตและจำหน่ายผลไม้เพื่อการส่งออก
    - ส่งเสริมการเลี้ยงปศสัตว์ให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานความปลอดภัย
    - พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งรอบอ่าวไทยให้คงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร
    - ฟื้นฟูและปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี จันทบุรีและตราด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตรเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน
    - สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ลพบุรี ชัยนาท และกาญจนบุรีให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเกษตร
  - **ภาคใต้**
    - รักษาฐานการผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน
    - พัฒนาและส่งเสริมพืชผลที่เป็นอัตลักษณ์ของภาคใต้ อาทิ มะพร้าว กล้วยหอม มังคุด หน่อไม้ ให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อการส่งออก
    - พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพและความพร้อมโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งให้เป็นฐานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร
    - ยกระดับอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้งและสัตว์น้ำชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานีให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
    - สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตโคเนื้อครีวัยในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

3.สร้างความเป็นผู้ประกอบการและการเข้าถึงตลาด

- **ชุมชนเกษตรเข้มแข็ง**
  - เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากและส่งเสริมให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชน
- **สร้างศักยภาพเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการด้านเกษตร**
  - เสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม ให้เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมเกษตร
  - สร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน
  - พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่
    - พัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร
    - ผลิตเกษตรกรรุ่นใหม่
    - ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย
  - ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
    - สร้างผู้ประกอบการใหม่
    - ส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นคลัสเตอร์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในลักษณะห่วงโซ่มูลค่า
- **โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเกษตร**
  - พัฒนาระบบขนส่งทางรางเพื่อรองรับการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งสินค้าและเดินทาง หรือการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ
  - พัฒนาระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในภาคการเกษตร
  - พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของประเทศให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
- **ผู้ประกอบการทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร**
  - พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี
- **เกษตรพึ่งพาตนเอง**
  - สนับสนุนเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้พึ่งตนเองได้ นำร่องในจังหวัดอำนาจเจริญ กาฬสินธุ์ และขอนแก่น

4. เข้าถึงบริการภาครัฐ

- **ลดความเหลื่อมล้ำสร้างโอกาส**
  - กระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุขและสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง
    - เพิ่มการจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดอย่างเพียงพอและเหมาะสมอาทิ เพิ่มเบี้ยคนพิการและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณูปโภค
    - ส่งเสริมให้มีการกระจายการบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นระหว่างพื้นที่
    - บริหารจัดการการให้บริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ผ่านการพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วย
    - เร่งรณรงค์ให้แรงงานนอกระบบสร้างหลักประกันในวัยเกษียณและประโยชน์จากระบบประกันสังคม
    - ขยายความครอบคลุมของสวัสดิการด้านการจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อย
    - ส่งเสริมและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมให้ประชากรกลุ่มต่างๆ